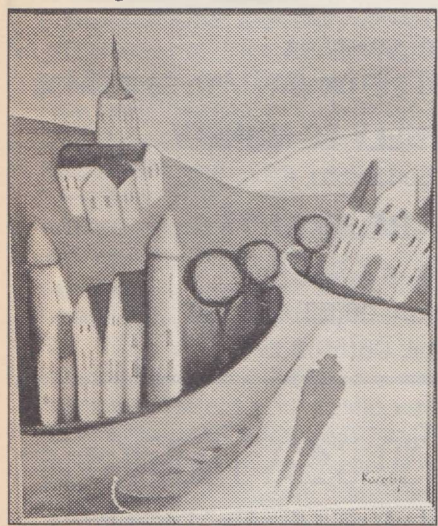


„Megérkeztél végre. Körötted színes házak. A pincéből elégedett sóhaj kúszik a légbe. Érik a bor.”

Zalai Károly:

A vándor angyalai, kísérő szöveg

Zalai Károly festőművész, illusztrátor, író, újságíró, végzettségét tekintve jogi doktor, hobbját tekintve fotós, a mögöttes világ hangulatainak, színeinek figyelője, kerékpáros-gyalogos világot azó, a testi érzékelés gourmet-ja. Március utolsó, április kezdő néhány-keves napjában első magyarországi önálló kiállításának képeit nézhettük meg a Budakeszi Művelődési Ház Galériájában. 1981-től Németországban, Kölnben él. Budakeszihez felesége, Somogyi Réka, selyemfestő köti, s a kívánság, miszerint itt leli meg leendő otthonát.



– Gyönyörűek a képei, már negyedszerre nézem meg a kiállítást, és még mindig álmélkodom az életerős színein, képei hangulatán. Talán Csonvárynál, Van Gogh-nál találkoztam ugyanezekkel az erőteljes színekkel. Hol lehet ezeket a színeket, hangulatokat megtalálni? Vagy csak ennyire jól működik a képzelő ereje?

– Is-is. Európa nagy részét a skandináv részekről eltekintve végigjártam, elutaztam Délkelet Ázsiába, Afrikában egyedül Tunéziában fordultam meg. A legkedvesebb tájaimra többször visszatértem. Magamban szívom a látványt, ezeket lefotózom, vagy megjelennek később a képeimen. Az érdekel, amit Isten teremtett, a szép táj esztétikája, az épületek, az ablak, ajtó, kerítés összhangja. Franciaországot, Olaszországot végigkerékpároztam, Görögországot harminc szigetét „éltem” végig. Kerülöm a turista központokat, nyári tengerparti üdülőhelyeket. Mit lehet itt látni? Ezer dagadt turistát, aki fekszik a napon. De a tavaszi görög tengerparton, amikor egyedül vagy a tengerrel, éggel, bebarangolod a partot, s ha eltévedsz, nincs egy teremtett lélek, aki útbaigazítson, ez a felfedezés! Olyan, mint valaha, amikor Ádám először nézett szét az Éden kertjében... Keresem az ot-tani emberek társaságát, azt akarom megköszölni, amit ők esznek, a little fish-nek nevezett paprikás halukat, imádom a kocsmák hangulatát a vörös borral, az uzóval, amivel a vendég-lős kínál meg, s tudom, hogy Toscanában hol

Mindenkinek a saját világát kell megtalálnia

méri a legizesebb bort. Számomra fontos az érzékelés, a bor íze, a mediterrán térségekre jellemző szurokfű illata. Legszébb mégis a hangulat, ma is a lelkem mélyén érzem, milyen volt, amikor először Párizsban leszálltam a vonatról, kiváltottam a kerékpáromat és hajnalban kikerékpároztam a városból. Átbicikliztem a Jurán, végig a tengerpartig. Az utolsó normális közlekedési eszköz a gyalogláson kívül a bicikli volt. Fotózok is, több mint ezeröttszáz fotóm van, de egyen sem találzs autót. Nézd meg ezt a képet, az a címe, hogy a Nagyapám áttáncolt Montepulciano főterén. Itt is kitiltották a belvárosból az autókat, még ma is kint van a tiltó tábla, de itt a főtéren már autók parkolnak. Így a középkori műemlék elveszik, lesz helyette egy autóparkoló.

– Egyetlen képén sincs dátum, nem tudom őket időrendi sorrendbe rakni. Ahogy végignézegettem, a sor egyik végén vannak a teli pirosak, sárgák, a másik vége kevés színű, az is kék, tompa barna, esetleg kevés tört rózsaszín. Ez valamiféle törés vagy szemléletváltás?

– Ez a kiállítás az utolsó három évem képei. Nem tanultam festeni, de ezt nem is hiányolom. Hundertwasser is azt mondta, jobb a festészetet nem tanulni, mindenkinek a saját világát kell megtalálnia. Egy festészeti iskola esetleg összetörheti a tehetség kicsinyke csíráját. Ezért aztán hosszú utat kellett végigjárnom, de nem bánom, mert eljutottam ahhoz a képhez, amelyet legbelül őrzök magamban. 1979-ben, huszonhat évesen nyúltam először ecsethez. Lege-lőször csak kevés színnel – főként kézzel és zölddel – dolgoztam, festményeimen inkább ragaszkodtam a valósághoz, ám éreztem, még nem azt a képet adom vissza, amit magamban őrzök, látok. Az első jelentős fordulatot 1990 hozta. Az utolsó előtti utazás című képen már több szín is megjelenik, az előtérben ülő alak viszont elveszítette az arcát, lényegében csak a kontúrjai látszanak, viszont – úgy érzem – ezáltal sokkal többet tudtam visszaadni abból az érzésből, amit számomra az útra kelés jelent. Az utolsó kanyar című kép, amit nemsokkal az előbbi után festettem, úgyszintén nagyon fontos számomra. Álmomban láttam meg, olyan erősen, hogy fölkeltem, és föltajoztam a kép

vázlatát az ágyam mellett heverő könyv belső lapjára. E festményen sikerült először fölbontanom a teret különböző síkokra, vagy inkább dimenzióra, ugyanakkor ettől az időtől kezdve az egyenes vonalakat egyre inkább a görbék váltották fel. Az így megváltoztatott tér fejezi ki leginkább az úgynevezett „valósággal” kapcsolatos érzelmi viszonyomat, azt, amiként látom, vagyis hát érzem meg a „magamon átszűrt” külvilágot. Szerintem a házaknak is van lelkük és testiük, az ablakok szemek, az ajtó, kapu pedig szájhoz hasonlít – legalábbis a festményei-

men, mindezt pedig a görbe vonal képes a leginkább kifejezni. A görbe amúgyis emberibb, hiszen igazán szabályos egyenest csak külső segítséggel vagyunk képesek alkotni. Ezek a képek egy olyan világot ábrázolnak, ahová bármikor el tudok utazni, anélkül, hogy valóban útra kellene kelnem. 1996-ban ismertem meg a feleségem, Somogyi Rékát. Ő nagyon színes egyéniség, amit öltözködése is kifejez, de leginkább selyemfestményei árulkodnak erről a tulajdonságáról. Biztos vagyok benne, hogy az ő színvilága hatott rám, mert az elmúlt esztendőkből egyre kevesebb a gátlásom a színekkel kapcsolatban, sőt, ma már el sem tudnék képzelni egy csak kézzel festett képet.

– Kevés az ember a képein. Ha vannak, inkább csak jelzésszerűen léteznek.

– Nem igaz, minden képeimen ott van az ember. Ha egyet sem látok, akkor is ott a nyoma, ha pedig ott egy alak, az nem csak egyet, hanem sok-sok másikat is jelképez, mint például a Szüireit mulatóság című képen: az itt táncoló ember valamennyi jó bortól mámoros szüretelőt jelképezi szerte a világon Szekszárdtól kezdve Itajóán át, egészen Bordeaux-ig. Azt persze nem tagadom, hogy bizonyos emberi tulajdonságoktól idegenkedem. A mai ember előtt óriási lehetőségek nyíltak meg arra, hogy boldog lehessen, de ezt alig veszi észre. Olyan dolgok kerültek központba, amelyek nemcsak, hogy értéktelenek, hanem egyenesen boldogtalanná teszi az emberiséget. De, hogy ez konkrétan mi, mindenkinek magának kell eldöntenie. Az, hogy én milyen dolgokat tartok értékesnek, rajta vannak a festményeimen...

– Ne hagyjuk itt abba a beszélgetést, kicsit pesszimista lenne a végkicsengés, pedig amellett, hogy mindig előbukkan egy kevés szomorúság, Ön mégis inkább életigenlő embernek tűnik számomra. Beszéljen, kérem, a képei kísérő versekről!

– Jónás Péter barátom és jómagam verseiből a feleségem, Réka válogatta a képek verbális „illusztrációit”. Szeretem a magyar nyelvet, 1993-ban írtam meg a Mesék könyvét. A Mesék könyvében négy mese szerepel, amelyek összefüggenek egymással. Megírásához Willi Ronis, még ma is élő francia fotográfus segített hozzám, aki 1967-ben fényképezte le a prágai Károly hidat. E fotót 1989-ben kaptam valakitől ajándékba. Elkezdtem nézni, aztán írni róla, s közben megszületett a regény, amelynek első része olyasvalakiról szól, aki – lehetnék én is – elindul világot látni. A második részben azt próbálom kitalálni, hogyan készítette Ronis a fotót, s mi lett a fényképen szereplő három emberrel 1968-ban, amikor elbukott a prágai forradalom. Mindezek közepette egy angyal szálldos a világban, aki olyannyira emberi tulajdonságokkal rendelkezik, hogy akár a nagyapám is lehetne...

Hegedűs Ira

